

ОСНОВИ ДЕМОКРАТІЇ

I. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Вивчення навчальної дисципліни «Основи демократії» спрямовано на забезпечення всебічної підготовки студентів, формування навички застосовувати демократичні принципи у громадянській активності та у професійній діяльності. Дисципліна розглядається як своєрідний інтегрований курс і є складовою загальної структури блоку гуманітарних дисциплін, до якого належать філософія, політологія, етика, культурологія, конфліктологія, соціологія. Навчальний курс «Основи демократії» спрямований на висвітлення найбільш актуальних проблем становлення і розвитку демократичного ладу. Дисципліна «Основи демократії» вивчається в обсязі 1 кредиту (54 години).

Мета вивчення даної дисципліни:

- сформуванню систему знань про демократію та її роль у розвитку сучасного суспільства;
- поширити знання про демократію й шляхи втілення її фундаментальних цінностей;
- сформуванню мотивацію до засвоєння основних демократичних цінностей і принципів, їх застосування у практичній діяльності.

Завдання дисципліни – ознайомити студентів з основними цінностями й проблемами демократії, сформуванню навички адаптування позитивного світового досвіду до умов сучасного українського суспільства.

Після вивчення дисципліни студент повинен

ЗНАТИ:

- що таке демократія та її сутність, ідеали та принципи демократії, права та свободи людини, громадянське суспільство,
- роль громадян у демократичному політичному процесі,
- про суспільство, державу, закони і правила, за якими вони існують,
- і розуміти роль держави за умов демократії,

УМІТИ:

- формулювати свою власну позицію, обговорювати й захищати свою думку,
- застосовувати набуті знання при аналізі загальних проблем сьогодення, аналізувати матеріали із різних джерел, ЗМІ і доходити неупереджених достовірних висновків,
- використовувати механізми захисту прав людини в процесі професійної діяльності,

– брати участь у житті громади та у вирішенні суспільних проблем.

II. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ДЕМОКРАТІЇ»

Тема 1. Сутність, передумови й поширення демократії в сучасному світі

Вихідна інтуїція демократії. Багатоманітність спроб визначення демократії та природа цього явища. Парадоксальність реальної демократії. Демократія на сучасному етапі. Різновиди демократії. Недоліки та межі демократії. Ідеали та принципи демократії. Основні цінності демократії. Передумови демократії.

Тема 2. Демократія і демократизація у глобальному контексті

Поширення та «якість» демократії в сучасному світі. Консолідовані, проміжні та псевдodemократії. Поняття, чинники та соціально-політичні наслідки глобалізації. Теорія та практика сучасних переходів до демократії. Україна та Європейський Союз у міжнародних відносинах.

Тема 3. Права та свободи людини

Сучасне розуміння прав людини. Основні права й відповідальність громадянина. Методи й механізми захисту прав і свобод людини. Системи захисту прав і свобод в Україні.

Тема 4. Демократія та громадянське суспільство

Історична еволюція громадянського суспільства. Сутність та різновиди громадянського суспільства. Розвиток громадянського суспільства в Україні.

Тема 5. Демократизм системи урядування

Форми територіального устрою сучасних держав: унітарна держава, федерація, конфедерація. Порівняльний аналіз особливостей адміністративно-територіальної організації сучасних держав. Структура й функції органів територіального представництва та місцевого самоуправління. Статус та функції глави держави. Еволюція президентства в Україні.

Тема 6. Законодавча, виконавча та судова влада

Сутність, структура та функції законодавчої влади. Законодавча влада в Україні. Сутність, структура та функції виконавчої влади. Виконавча влада в Україні. Сутність, структура та функції судової влади. Судова влада в Україні.

Тема 7. Політичні партії в системі демократії

Роль політичних партій у розвитку демократії. Структура, класифікація та функції політичних партій. Специфіка багатопартійності в Україні. Сучасні партійні системи.

Тема 8. Вибори у демократичному суспільстві

Вибори як інститут демократії. Проблеми освіти виборців. Функції виборів. Принципи демократичних виборів. Виборчі системи: мажоритарна та пропорційна, їх вади та переваги. Виборчий процес: чинники та критерії демократичності. Головні процедури виборчої кампанії. Участь громадян у виборчій кампанії.

Тема 9. Роль засобів масової інформації у демократичному суспільстві

Сутність та суспільне значення засобів масової комунікації. Організація мас-медіа. Функції ЗМІ. Форми власності та контроль за мас-медіа в умовах демократії. Сучасний стан мас-медіа в Україні.

ІІІ. ПИТАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ЗАЛІК

1. Основні принципи та недоліки демократії в сучасному світі.
2. Демократія у глобальному контексті.
3. Права і свободи людини, методи і механізми їх захисту.
4. Формування громадянського суспільства в демократичному суспільстві
5. Законодавча, виконавча та судова влада.
6. Політичні партії в системі демократії.
7. Вибори у демократичному суспільстві.
8. Роль засобів масової інформації у демократичному суспільстві.

ІV. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Білоус А. О. Політико-правові системи: світ і Україна: Навч. посібник – К.: АМУПП, 1997. – 200 с.
2. Дербишайр Дж, Дербишайр Я. Политические системы мира: В 2-х т. – М.: РИПОЛ КЛАССИК, 2004. Т.1. – 512 с., Т.2. – 496 с.
3. Основи демократії: Навч. посібник / За ред. А. Колодій. – К.: вид-во «Ай Бі», 2002. – 684 с.
4. Пазиніч Ю.М. Конспект лекцій з курсу «Основи демократії». – На правах рукопису // Методичний кабінет кафедри філософії НГУ, ауд. 1/118.
5. Україна: політична історія. ХХ – початок ХХІ ст. – К.: Парламентське вид-во, 2007. – 1028 с.